

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Den gældende lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken er fra 1988, lov nr. 111 af 12. marts 1988 (Lovforslag L 77, Folketingstidende 1987-1988, 1. samling, tillæg A spalte 1879, FF 3026, 7623, 7977). I forbindelse med lovens vedtagelse blev det forudsat, at ministeren skulle afgive en redegørelse ca. 5 år efter lovens ikrafttræden. Ministeren har den 9. juni 1994 sendt en sådan redegørelse til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg om lovens virkning. Redegørelsen munder ud i konkrete forslag til lovændringer, som er anbefalet af Det rådgivende Udvalg for Tøndermarsken.

Loven har sikret driften af området som vedvarende græsarealer med afgræsning og bevanding. Loven har tillige sikret marsklandskabets bevarelse med dets indhold af natur- og kulturværdier. Der er dermed bevaret levesteder i området for det plante- og dyreliv, som er truet af fortsat opdyrkning og dræning.

Der er samtidig skabt rammer for en stabil landbrugsmæssig udnyttelse af arealerne. Der er gennemført en jordfordeling, der har sikret, at de områder, der fortsat kan drives i omdrift er tillagt interesserede landmænd inden for lovens geografiske områder. Det eksisterende be- og afvandingssystem er blevet istandsat og udbygget i størstedelen af området. Skelgrøfterne fungerer nu som hegn mellem græsmarkerne, hvilket har betydet, at hegnene langs skelgrøfterne har kunnet fjernes, således at kreaturerne har fri adgang til grøfterne. Der er herved skabt grundlag for et rigt plante- og dyreliv i grøfterne og deres bredzoner og på den måde også fødemuligheder for ande- og vadefugle.

Efter lovens vedtagelse har Skov- og Naturstyrelsen i samarbejde med Sønderjyllands Amt fulgt naturudviklingen i området.

Konklusionerne fra den gennemførte overvågning af naturtilstanden i Tøndermarsken er bl.a. følgende:

Smådyrene er nu mere udbredt end tidligere. Der er registreret et stort antal arter af vandbiller, fersk-

vandssnegle, mv., hvoraf flere arter er sjældne her i landet.

Det er efter en særskilt indsats lykkedes at genoprette bestanden af snæbel i Vidåen. Arten var næsten udryddet for få år siden. Sønderjyllands Amt og Landbrugs- og fiskeriministeriet undersøger mulighederne for, at arten kan brede sig til andre tidligere yngleområder.

Det er generelt lykkedes at bevare de til området knyttede rastende vandfuglearter. Antallet af svaner og nogle gåse- og andearter er blevet forøget, mens andre arter og vadefuglene er gået tilbage.

Der er bevaret en stor artsrigdom af vandlevende smådyr, fisk og vandplanter i Magisterkogen. Her er flere sjældne og sårbare ynglefugle imidlertid gået tilbage.

I de tre ydre koge er bestanden af ynglende andefugle genoprettet i forhold til niveauet fra midten af 80'erne. Derimod er bestanden af en række vadefugle fortsat gået tilbage i perioden 1988 - 1994.

En væsentlig årsag til tilbagegangen for de ynglende vadefugle synes at være, at vandstanden har været forholdsvis lav i forårsmånederne. Den lave vandstand kan skyldes den forholdsvis lave nedbør i en årrække kombineret med, at den gennemgribende renovering af bevandingssystemet tilsyneladende har indebåret en utilsigtet, kraftigere afvanding af græsarealerne end forudset. Vandstanden er af afgørende betydning for de ynglende vadefugle.

Der søges derfor over de næste tre år med Digelagens frivillige medvirker gennemført forsøg med ændring af bevandingspraksis. Forsøgene indebærer bl.a. tidligere indpumpning af vand i kanaler og skelgrøfter og opretholdelse af en højere vandstand i en del af området. Forsøgene skal belyse, hvordan lovens formål mest hensigtsmæssigt kan kombineres, dels med hensyn til opretholdelse af græsningsdrift, dels om og hvordan den tidligere høje bestandstæthed af ynglende vadefugle fra midten af 1980'erne kan genoprettes.

Der gennemføres desuden forsøg med græsnings-tryk på græsarealer for at undersøge, hvordan dette indvirker på plante- og dyrelivet.